

V Bruseli 7. februára 2024
(OR. en)

6291/24
ADD 6

CLIMA 56
ENV 141
ENER 57
TRANS 50
AGRI 78
ECOFIN 148
COMPET 140
IND 63
MI 136
IA 42

SPRIEVODNÁ POZNÁMKA

Od:	Martine DEPREZOVÁ, riaditeľka, v zastúpení generálnej tajomníčky Európskej komisie
Dátum doručenia:	7. februára 2024
Komu:	Thérèse BLANCHETOVÁ, generálna tajomníčka Rady Európskej únie
Č. dok. Kom.:	SWD(2024) 64 final

Predmet:	PRACOVNÝ DOKUMENT ÚTVAROV KOMISIE ZHRNUTIE SPRÁVY O POSÚDENÍ VPLYVU Sprievodný dokument OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEMU HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV Zabezpečenie našej budúcnosti Cieľ Európy v oblasti klímy do roku 2040 a cesta ku klimatickej neutralite do roku 2050 budovaním udržateľnej, spravodlivej a prosperujúcej spoločnosti
----------	---

Delegáciám v prílohe zasielame dokument SWD(2024) 64 final.

Príloha: SWD(2024) 64 final

V Štrasburgu 6. 2. 2024
SWD(2024) 64 final

PRACOVNÝ DOKUMENT ÚTVAROV KOMISIE

ZHRNUTIE SPRÁVY O POSÚDENÍ VPLYVU

Sprievodný dokument

**OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEMU
HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV**

Zabezpečenie našej budúcnosti

**Cieľ Európy v oblasti klímy do roku 2040 a cesta ku klimatickej neutralite do roku 2050
budovaním udržateľnej, spravodlivej a prosperujúcej spoločnosti**

{COM(2024) 63 final} - {SEC(2024) 64 final} - {SWD(2024) 63 final}

Zhrnutie posúdenia vplyvu

Obmedzenie globálneho otepľovania na cieľ Parížskej dohody 1,5 °C si vyžaduje, aby emisie skleníkových plynov dosiahli celosvetovo do začiatku 50. rokov 21. storočia nulovú bilanciu. Zostávajúci globálny uhlíkový rozpočet ⁽¹⁾ sa rýchlo znižuje, čím sa zvyšuje riziko dosiahnutia nezvratného bodu zlomu v klimatickom systéme s neznámymi a potenciálne katastrofálnymi dôsledkami pre ľudí a ekosystémy. Je nevyhnutné urýchliť opatrenia na predídenie takýmto dôsledkom.

V európskom právnom predpise v oblasti klímy sa Komisia splnomocňuje, aby podľa potreby predložila legislatívny návrh celounijného cieľa v oblasti klímy do roku 2040, a to do šiestich mesiacov od globálneho hodnotenia vypracovaného podľa Parížskej dohody. Globálne hodnotenie bolo dokončené na zasadnutí konferencie zmluvných strán v decembri 2023. Cieľom iniciatívy, na ktorú sa vzťahuje toto posúdenie vplyvu, je vykonávať európsky právny predpis v oblasti klímy, v ktorom sa do právnych predpisov zakotvuje záväzok EÚ stať sa do roku 2050 klimaticky neutrálnou a cieľ EÚ v oblasti klímy do roku 2030, konkrétne znížiť do roku 2030 čisté emisie skleníkových plynov minimálne o 55 % v porovnaní s úrovňami z roku 1990.

Z cieľa do roku 2040 bude vychádzať aj budúci vnútroštátne stanovený príspevok (NDC) EÚ po roku 2030, ktorý musia všetky zmluvné strany Parížskej dohody predložiť UNFCCC do roku 2025 (podľa článku 4 ods. 9 dohody). Cieľom v oblasti klímy do roku 2040 sa stanoví tempo znižovania čistých emisií skleníkových plynov v celej EÚ v období 2030 – 2050 pri účinnom a spravodlivom prechode ku klimatickej neutralite do roku 2050.

Posúdenie vplyvu vychádza z verejných konzultácií a konzultácií so zainteresovanými stranami, rozsiahlej analýzy vplyvov na energetický systém, sektor pôdy, emisie iné ako CO₂ a hospodárstvo, ako aj z výmen s GR zodpovednými za príslušné politiky prostredníctvom medziútvarovkej skupiny.

Zaoberá sa piatimi možnosťami týkajúcimi sa cieľa do roku 2040, aby sa zvažila celá škála možných úrovní čistých emisií skleníkových plynov. V posúdení sa už v počiatočnej fáze zužuje počet možností na tri, pričom sa uvádza podrobné posúdenie opatrení potrebných v jednotlivých sektoroch na to, aby sa dosiahla klimatická neutralita do roku 2050. Možnosťami sa má stanoviť cieľ do roku 2040, aby sa emisie znížili:

- až o 80 % (možnosť 1) v súlade s lineárnou trajektóriou čistých emisií skleníkových plynov od roku 2030 do roku 2050, ako sa uvádza v právnom predpise v oblasti klímy (článok 8),
- dve možnosti, ktoré sú v súlade s rozpätiami z vedeckých scenárov zlučiteľnými s dosiahnutím cieľa podľa Parížskej dohody, ktorým je zvýšenie teploty o 1,5 °C:
 - minimálne 85 % (možnosť 2), čo zodpovedá rozpätiu zníženia o 85 – 90 %,
 - minimálne 90 % (možnosť 3), čo zodpovedá rozpätiu zníženia o 90 – 95 %.

Možnosť 2 odzrkadľuje celkové čisté emisie skleníkových plynov, ktoré by sa dosiahli pri zachovaní súčasného politického rámca, a teda slúži ako „základná“ cieľová úroveň.

⁽¹⁾ IPCC. Odhadované kumulatívne čisté globálne antropogénne emisie CO₂ od stanoveného dátumu do okamihu, keď antropogénne emisie CO₂ dosiahnu nulovú bilanciu, čo by viedlo k obmedzeniu globálneho otepľovania na danú úroveň.

V tomto posúdení vplyvu sa uvedené tri možnosti porovnávajú z hľadiska ich účinnosti pri dosahovaní týchto cieľov:

- dosiahnutie nulovej bilancie emisií skleníkových plynov v EÚ do roku 2050,
- minimalizácia príspevku EÚ k zmene klímy,
- zabezpečenie spravodlivej transformácie,
- zachovanie dlhodobej konkurencieschopnosti hospodárstva EÚ,
- podpora zavádzania technológií potrebných na transformáciu,
- zaistenie bezpečnosti dodávok a strategickej autonómie EÚ a
- splnenie širších cieľov environmentálnej politiky EÚ.

Analýza pokrýva všetky potrebné sektory na to, aby EÚ dosiahla do roku 2050 cieľ klimateckej neutrality. Vychádza z právnych predpisov založených na Zelenej dohode a z opatrení plánu REPowerEU na riešenie energetickej krízy.

Iniciatíva nenavrhuje ani neposudzuje rámec politiky v oblasti energetiky a klímy na obdobie po roku 2030. Tento budúci rámec sa vypracuje a posúdi v nadchádzajúcich rokoch v záujme splnenia cieľa do roku 2040.

Hlavný rozdiel medzi možnosťami predstavuje tempo transformácie. Možnosť 3 je najúčinnnejšia z hľadiska dosiahnutia klimateckej neutrality EÚ do roku 2050 a počíta s väčším znížením čistých emisií skleníkových plynov pred rokom 2040. V dôsledku toho zahŕňa menej dodatočných opatrení po roku 2040 na dosiahnutie nulovej bilancie emisií do roku 2050.

Možnosť 3 vedie k najnižším kumulatívnym emisiám skleníkových plynov (rozpočet na emisie skleníkových plynov) pre EÚ, čo z nej robí najlepšiu možnosť, pokiaľ ide o príspevok EÚ k obmedzeniu zmeny klímy a poskytnutie najpresvedčivejšieho impulzu partnerom EÚ na celom svete, aby urýchlili opatrenia v oblasti klímy. Vzhľadom na stimulovanie včasných opatrení sa očakáva, že táto možnosť cieľa bude mať najväčší vplyv na znižovanie globálnych emisií a na podporu vyhladky možného udržania otepľovania o 1,5 °C, aby sa obmedzili narušenia vo všetkých hospodárstvach vrátane rizika dosiahnutia nezvratného klimatického bodu zlomu.

Medzi možnosťami cieľov je jednoznačný rozdiel z hľadiska významu nových technológií. Možnosť 3 je doplnená rýchlejšim zavádzaním nízkouhlíkových technológií, ako je výroba vodíka elektrolýzou, zachytávanie oxidu uhličitého a priemyselné odstraňovanie uhlíka, v rokoch 2031 až 2040, než je to v prípade možnosti 2. Možnosťou 1 sa zavádzanie týchto technológií do značnej miery odkladá na posledné desaťročie 2041 – 2050.

Možnosť 3 si vyžaduje vyššie ročné investičné potreby v období 2031 – 2040 ako možnosti 1 a 2, ale následne porovnateľne nižšie investície v období 2041 – 2050. Výsledkom sú len veľmi obmedzené rozdiely, pokiaľ ide o celkové náklady na energetický systém, HDP a konkurencieschopnosť z hľadiska podielu na globálnom vývoze, zatiaľ čo možnosť cieľa 3 poskytuje najväčšie prínosy z hľadiska energetickej nezávislosti a väčšej ochrany pred výkyvmi cien fosílnych palív, čím sa posilňuje strategická autonómia EÚ. Všetky možnosti vedú k výraznému zlepšeniu kvality ovzdušia a súvisiacim prínosom pre zdravie a obmedzujú vplyvy na životné prostredie.

Celkovo je možnosť 3 účinnejšia, keďže zabezpečuje vyššie čisté prínosy z hľadiska predchádzania zmene klímy a znečisteniu ovzdušia, než sú dodatočné náklady potrebné na zmiernenie zmeny klímy.

Možnosť 3 si bude vyžadovať väčšie zameranie a viac opatrení, aby sa zabezpečila spravodlivá transformácia, než by to bolo v prípade možností menej ambiciózných cieľov, keďže transformácia sa do určitej miery urýchlí. V porovnaní so „základnou“ možnosťou 2 však dôjde len k malému zvýšeniu nákladov domácností a toto posúdenie nezohľadňuje žiadne politické opatrenia ani prerozdelenie opatrenia, ktoré by sa mali vypracovať na riešenie sociálnych vplyvov.

Z analýzy vyplýva potenciál opatrení na strane dopytu, ako sú zmeny správania v spotrebe potravín, obehovosti a mobility (ako sa uvádza v analýze programu LIFE), na doplnenie transformácie na strane ponuky (ako sa uvádza v základných scenároch) a na zníženie nákladov spoločnosti na dosiahnutie cieľa do roku 2040: zníženie nákladov na energetický systém, potreba investovania do (nových) technológií a environmentálne riziká (napr. v spojení s vyšším dopytom po bioenergii).

Zainteresované strany, ktoré odpovedali na verejnú konzultáciu, preukázali svoju informovanosť o rozoberaných problémoch a jasnú podporu možnostiam cieľov do roku 2040 v súlade s možnosťami analyzovanými v tomto posúdení vplyvu. Stanovenie cieľa na najmenej 90 % získalo silnú podporu od jednotlivcov (46 %) a organizácií občianskej spoločnosti (63 %). Väčšina podnikov podporila cieľ viac ako 80 % (39 %), pričom boli rozdelené takto: zníženie o 80 % až 90 % (23 %) a zníženie o viac ako 90 % (16 %), a menšiu podporu získalo zníženie o 75 – 80 % (29 %). Výskumné organizácie podporili rovnako cieľ 80 až 90 % a cieľ nad 90 % (po 35 %).

V posúdení vplyvu sa preto dospelo k záveru, že uprednostňovanou možnosťou je možnosť 3, cieľ zníženia čistých emisií skleníkových plynov pre EÚ o 90 – 95 % do roku 2040. Tento cieľ je v súlade s odporúčaním Európskej vedeckej poradnej rady pre zmenu klímy. Poskytuje najlepšiu rovnováhu medzi ambíciami v oblasti klímy a príspevkom k spravodlivému podielu na globálnom uhlíkovom rozpočte, aby bolo možné splnenie teplotných cieľov stanovených v Parížskej dohode, na jednej strane a finančnou a technologickou uskutočniteľnosťou na druhej strane.

Prínosy možnosti 3 prevažujú nad obmedzenými rozdielmi oproti možnosti 2, základnej možnosti a možnosti 1, pokiaľ ide o účinnosť spravodlivej transformácie, konkurencieschopnosť a možné environmentálne kompromisy alebo dodávku kritických surovín. Ide o kompromisy, ktoré možno riešiť a zmierniť pripravovaným rámcom v oblasti klímy a energetiky a celkovým podporným rámcom.

Transformácia prispeje k ochrane EÚ pred otrasmi vyplývajúcimi z geopolitických udalostí a globálnej fragmentácie, najmä znížením závislosti od fosílnych palív a zlepšením bezpečnosti jej dodávok energie. Bezpečnosť dodávok kritických surovín sa bude musieť monitorovať a predvídať. Bude nevyhnutné účinne riadiť transformáciu, aby sa zabezpečila cenová dostupnosť pre domácnosti a konkurencieschopnosť európskeho priemyslu.